

PIOs utlåtande gällande FN:s ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Finlands åttonde periodiska rapport om genomförandet av den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Vid Artikel 3 kommenterar PIO punkt 24:

Som svar på kommitténs rekommendation 19 F presenteras familjeledighetsreformens positiva effekter på pensioner i Finland. Pensionärsförbundens intresseorganisation vill betona nödvändigheten av att höja på ambitionsnivån i detta. År 2024 var skillnaden i medelpensioner mellan män och kvinnor 456 euro i månaden. Skillnaden har vuxit stadigt i takt med att arbetspensionerna har ökat.

De önskade effekterna av familjeledighetsreformen kommer sannolikt inte att jämna ut skillnaden i genomsnittliga pensioner märkbart i snabb takt. Målet måste ändå vara att familjebildning inte leder till betydande skillnader i intjänandet av pension. Dessutom måste man hitta och tillämpa andra möjliga sätt att uppnå jämställdhet mellan könen bland pensionärerna. Det är viktigt att personer med liknande bakgrund i fråga om karriär och arbetsuppgifter har ungefär samma pensionstillväxt oberoende av kön eller antal barn.

Vid Artikel 11 kommenterar PIO punkt 149:

När det gäller att minska fattigdom och ojämlikhet är det synnerligen oroväckande att förslaget till periodiska rapport tiger om orsaker till fattigdom. Exempelvis har skärpningen av bostadsbidraget för pensionärer välkända effekter på hushåll med låga inkomster. Reformen har i rapporten tyvärr bara beskrivits ur statsfinansernas balanseringsperspektiv.

Gällande bostadsbidrag för pensionärer betonar vi skillnader i olika åldersgruppers möjligheter att påverka sin egen ekonomi. Pensionärers möjligheter att påverka sin egen ekonomi genom tilläggsinkomster är mera begränsade än individers i arbetsför ålder. Skärpningen av bostadsbidraget för pensionärer och den indexfrysning som gäller i fyra år drabbar särskilt pensionärer med låga inkomster. De ekonomiska effekterna, i genomsnitt 15–35 euro i månaden, är en mycket betydande försvagning av en låginkomsttagares månatliga utkomst.

Vid Artikel 11 kommenterar PIO också punkterna 151 och 158:

Nedskärningar i finansieringen av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) äventyrar möjligheten och rätten till en lämplig bostad för en del av den åldrande befolkningen. Till exempel har man främjat ett bostadsbestånd som lämpar sig för den åldrande befolkningen genom hyresbostäder till rimligt pris eller renoveringar som främjar tillgängligheten, men denna utveckling kommer sannolikt inte att vara tillräcklig i framtiden.

Vid Artikel 12 kommenterar PIO punkterna 165 och 166:

PIO anser att rapportens svar på dessa efterföljande punkter är motstridiga. Det är ett intressant val att framhäva att tillgången till social- och hälsovård håller på att utvecklas, för att i nästa punkt lyfta fram minskningen av tjänsteutbudet. Vi vill försiktigt dock prisa det nämnda syftet med avgränsningen som hjälp till välfärdsområdena för riktande av befintliga resurser. Samtidigt vill vi betona att urholkningen av välfärdsområdenas självbestämmande är tydligt i att landskapen inte har beskattningsrätt, då staten samtidigt styr över produktionen och organiseringen av tjänsterna.

Enligt äldreombudsmannens årsberättelse (24.9.2025) får inte alla äldre de tjänster de behöver. PIOs medlemsorganisationer och undersökningen *På tröskeln till morgondagen* (2025) har identifierat samma utmaning.

Vid Artikel 12 kommenterar PIO också punkterna 168 och 170:

I tider av knappa resurser tas allt flera digitala lösningar i bruk, vilket påverkar tjänsternas funktionalitet och tillgänglighet. Vad gäller tjänsternas tillgänglighet påminner vi om en betydande del av befolkningen för vilken de digitala tjänsterna inte fungerar i tillräcklig utsträckning. Enligt undersökningen *På tröskeln till morgondagen* är 44 procent av de äldre finländarna oroad över tillgången till social- och hälsovårdstjänster, vilket är den största enskilda orsaken till oro enligt undersökningen.

Bland äldre uppskattas finnas 300 000 personer som saknar digitala kompetenser (Äldreombudsmannens byrå 9.9.2025). I deras fall är digitala tjänster inte ett alternativ. Samtidigt behöver man se till att de digitala tjänsterna fungerar och är ändamålsenliga för andra, till exempel äldre klienter med olika specialbehov.

Digitala lösningar vara ett bra verktyg för att säkra eller utveckla servicenivån med tanke på personaltillgång. Målet måste dock vara att digitala verktyg inte ses eller används som ett substitut för kvalificerad arbetskraft. Den åldrande befolkningen innebär i sig ett stort behov av en tillräcklig, utbildad och frisk arbetskraft inom hälso- och sjukvården och inom den sociala sektorn.

Vid Artikel 13 kommenterar PIO punkt 190:

Idén om livslångt lärande måste omfatta behov efter arbetslivet och de färdigheter i vardagen som behövs för delaktighet i samhället. Enligt Statistikcentralen finns det till exempel 330 000 äldre personer i Finland som inte alls har digitala färdigheter och över 600 000 personer som inte kan sköta digitala tjänster utan hjälp av en annan person. (Äldreombudsmannens rapport till riksdagen 2024). Det livslånga lärandet och det fria bildningsarbetet måste kunna bemöta inlärningsbehov också efter arbetslivet.